

УДК 39(100):(05]:001.891

DOI <https://doi.org/10.15407/nte2025.04.039>

ВАХНІНА ЛАРИСА

кандидатка філологічних наук, завідувачка відділу української та зарубіжної фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1030-7140>

ВАКНІНА ЛАРЫСА

a Ph.D. in Pilology, a head of Ukrainian and Foreign Folkloristics Department of M. Rylskiy Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1030-7140>

КАРАЦУБА МИРОСЛАВА

кандидатка філологічних наук, доцентка, старша наукова співробітниця відділу української та зарубіжної фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4836-9264>

KARATSUBA MYROSLAVA

a Ph. D. in Philology, an associate professor, a senior research fellow at Ukrainian and Foreign Folkloristics Department of M. Rylskiy Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4836-9264>

МИКИТЕНКО ОКСАНА

докторка філологічних наук, провідна наукова співробітниця відділу української та зарубіжної фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: 0000-0001-7613-8557

МУКУТЕНКО OKSANA

a Doctor of Philology, a leading research fellow at Ukrainian and Foreign Folkloristics Department of M. Rylskiy Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: 0000-0001-7613-8557

МУШКЕТИК ЛЕСЯ

докторка філологічних наук, членкиня-кореспондентка НАН України, головна наукова співробітниця відділу української та зарубіжної фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (Київ, Україна).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5958-0044>

MUSHKETYK LESIA

a Doctor of Philology, a corresponding member of the National Academy of Sciences of Ukraine, a chief research fellow at the Ukrainian and Foreign Folkloristics Department of M. Rylskiy Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5958-0044>

Бібліографічний опис:

Вахніна, Л., Карацуба, М., Микитенко, О., Мушкетик, Л. (2025). Спецвипуски часопису «Народна творчість та етнологія», присвячені зарубіжній етнології, – новий досвід наукового співробітництва. *Народна творчість та етнологія*, 4 (408), 39–51.

Vakhnina, L., Karatsuba, M., Mykytenko, O., Mushketyk, L. (2025). Special Issues of the “Folk Art and Ethnology” Journal, Dedicated to Foreign Ethnology – New Experience of Scientific Cooperation. *Folk Art and Ethnology*, 4 (408), 39–51.

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2025. Опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

СПЕЦВИПУСКИ ЧАСОПISУ «НАРОДНА ТВОРЧИСТЬ ТА ЕТНОЛОГІЯ», ПРИСВЯЧЕНІ ЗАРУБІЖНІЙ ЕТНОЛОГІЇ, – НОВИЙ ДОСВІД НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Анотація / Abstract

Стаття присвячена одному з теренів міжнародного міжакадемічного співробітництва Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (далі – ІМФЕ), а саме підготовці та публікації у ХХІ ст. зарубіжних спецвипусків з етнографії та фольклористики часопису «Народна творчість та етнографія» (нині – «Народна творчість та етнологія»). Ініціатором проекту стала директорка ІМФЕ академік Ганна Скрипник. Його реалізація здійснювалася двома науковими осередками Інституту – відділом української та зарубіжної фольклористики та «Українським етнологічним центром». Досвід підготовки цих спільних видань за участю зарубіжних учених сприяв розширенню обривів української гуманітаристики завдяки репрезентації в межах окремих рубрик перекладних матеріалів дослідників різних країн новітньої, актуальної проблематики та термінологічних складників. Уперше в українському перекладі в 16 спецвипусках було представлено різноманітні дослідження з багатьох країн Європи, а також з Ізраїлю, США, Канади та Японії. У 2010 році ці матеріали ввійшли до фундаментального двотомного видання ІМФЕ «Сучасна зарубіжна етнологія: антологія» (головна редакторка – Ганна Скрипник).

У статті детальніше схарактеризовано окремі спецвипуски; з перших – це угорський, французький та ізраїльський, а ще польський, болгарський, македонський, турецький, хорватський та сербський, їх тематику та проблематику, авторів і координаторів, питання підготовки та оформлення, перекладів, презентації тощо.

Реалізація проекту зі спецвипусків часопису є вагомим здобутком української науки, оскільки підкреслює увагу до нематеріального культурного спадку як чинника національної і культурної ідентичності й водночас засвідчує антропоцентричну спрямованість сучасної гуманітаристики та модерний підхід до аналізу фольклорного тексту. Розглянуті спецвипуски можуть бути потрібні й цікаві науковцям, а також представляти інтерес для широких культурних кіл, сприяти міжкультурній комунікації і контактам між країнами, долученню української науки до європейської інтеграції України.

Ключові слова: «Народна творчість та етнографія», ІМФЕ, фольклористика, етнологія, спецвипуски, академік Ганна Скрипник, наукове співробітництво, статті, переклади.

The article is dedicated to one of the areas of international inter-academic cooperation of M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine, namely the preparation and publication of foreign special issues in Ethnography and Folkloristics of the «Folk Art and Ethnography» (now it is «Folk Art and Ethnology») Journal in the 21st century. The director of the IASFE, academician Hanna Skrypyuk has become the initiator of the project. Its implementation has been carried out by two scientific centers of the Institute – Ukrainian and

Foreign Folkloristics Department along with *Ukrainian Ethnological Center* Department. The experience of preparing these joint editions with the participation of foreign scholars has contributed to expanding the horizons of Ukrainian humanities through the representation of the latest, relevant issues and terminological components within separate sections of translated materials by researchers from different countries. Various studies from many European countries as well as Israel, the USA, Canada and Japan have been submitted in Ukrainian translation in 16 special issues for the first time. In 2010 these materials have been included into the fundamental two-volume edition of the IASFE «Modern Foreign Ethnology: Anthology» (Hanna Skrypnyk is editor-in-chief).

The individual special issues are described in details, the first of which are Hungarian, French and Israeli, as well as Polish, Bulgarian, Macedonian, Turkish and Serbian, Croatian, their topics and problems, authors and coordinators, issues of preparation and design, translation, presentation, etc.

The implementation of the project on special issues of the journal is a significant achievement of Ukrainian science, as it emphasizes attention to intangible cultural heritage as a factor of national and cultural identity, and at the same time testifies to the anthropocentric orientation of modern humanities and a modern approach to the analysis of folklore text. The special issues considered may be necessary and interesting not only for scientists, but also to wide cultural circles, promote intercultural communication and contacts between countries, and the involvement of Ukrainian science in Ukraine's European integration.

Keywords: «Folk Art and Ethnography», IASFE, Folkloristics, Ethnology, special issues, academician Hanna Skrypnyk, scientific cooperation, articles, translations.

Вступ. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (далі – ІМФЕ) вже багато років поспіль підтримує наукові зв'язки з багатьма країнами Європи та світу, що реалізуються в межах спільних договорів і проектів з актуальної, важливої наукової тематики. За цей час напрацьовано відповідні форми й види співробітництва, розробки актуальних питань у контексті нових методів та напрямів сучасної європейської науки. Згадуваний доробок представлено у вигляді наукових статей, колективних і індивідуальних монографій, збірників, доповідей, тез конференцій тощо. У рамках цього співробітництва на початку 2000-х років в Інституті за ініціативи директорки ІМФЕ академікині Ганни Скрипник було започатковано серію зарубіжних спецвипусків часопису «Народна творчість та етнографія» (нині – «Народна творчість та етнологія»), що мало на меті ознайомити українських науковців і широкий загал із кращими досягненнями зарубіжної етнології та фольклористики. До матеріалів увійшло й чимало відомостей з історії, мови, літератури, соціальної та культурної антропології, загалом культури різних країн світу.

Організаційні питання щодо проекту було доручено відділу мистецтва і народної

творчості зарубіжних країн (нині – відділ української та зарубіжної фольклористики; завідувачка – Лариса Вахніна). Міжнародна співпраця ІМФЕ ім. М. Т. Рильського постійно висвітлювалася й висвітлюється науковцями відділу у виданнях Інституту та зарубіжних джерелах, зокрема Лесею Мушкетик [11], Ларисою Вахніною [3], Оксаною Микитенко [8], Іриною Потапенко (Огієнко) [2] та ін. Саме завдяки спільним міжакадемічним проектам та угодам, участі в конгресах і конференціях учені НАН України ширше ознайомилися із зарубіжним досвідом. Координаторами випусків стали науковці відділу, які відповідали за той чи інший напрям досліджень; вони були також перекладачами й редакторами, підбирали відповідний ілюстративний матеріал, іноді з маловідомих архівних джерел тощо. Перед ними постала низка складних завдань, адже таке починання було першим в українській науці – від змістового наповнення до технічних питань – оформлення чисел, проблем перекладу тощо.

Згодом, у 2010 році, ці матеріали ввійшли до двотомної антології «Сучасна зарубіжна етнологія» (головна редакторка – Ганна Скрипник), у якій було представлено «розмаїту палітру наукових концепцій осмислення етнокультурних та етноідентифікаційних

процесів у провідних країнах східного та західного зарубіжжя» [20, с. 2].

Виклад основного матеріалу. Першим виданням серії став *угорський спецвипуск* (2006, № 4) [13]. Ним опікувалася угрознавиця і фольклористка Леся Мушкетик, яка вже багато років поспіль була координатором міжакадемічних проєктів між ІМФЕ та Інститутом етнографії (нині – Інститут етнографічних досліджень, далі – ІЕД) Угорської АН. Вона підтримувала також контакти з Угорським етнографічним товариством (невдовзі стала його почесним членом), Будапештським етнографічним музеєм, профільними кафедрами угорських університетів у Будапешті, Ніредьгазі, Сегеді, Дебрецені, Печі, де також тривають наукові студії. Науковиця звернулася до своїх угорських колег із проханням підготувати статті, які б були репрезентативними й висвітлювали головні теми та досягнення угорської етнології. Більшість відомих дослідників вона знала особисто, переважно з ІЕД, тому мала можливості зустрічей, консультацій щодо змісту статей та їх перекладу. До речі, переклад статей для збірника, крім однієї з англійської мови, як фахова перекладачка здійснила Леся Мушкетик, яка загалом опублікувала в перекладі з угорської українською мовою 15 художніх та наукових книжок. Водночас вона неодноразово консультувалася з керівницею редакції наукових видань Інституту Оленою Щербак, іншими редакторами щодо передачі специфіки мови і стилістики матеріалів¹. Під час підготовки виникало й чимало технічних труднощів, адже на той час процес комп'ютерного оформлення був далекий від досконалості, особливо щодо іноземних текстів. Тоді було розроблено й основний макет журналу, його обкладинку, що в загальних рисах повторювалася в наступних числах, однак з іншими, відповідними до змісту, ілюстраціями.

Збірник відкривається вступною статтею академікині Ганни Скрипник «З історії угорської етнографії та українсько-угорських наукових зв'язків», де вона здійснює

огляд розвитку угорської етнології від давніших часів до сучасності, а також наводить приклади наукового співробітництва між українськими та угорськими вченими. Свій огляд Г. Скрипник завершує словами угорського академіка Ласла Коші, які можна віднести й до інших народів: «Лише характерною оригінальною неповторною культурою ми можемо збагатити континент, який стоїть перед політичною і економічною уніфікацією» [6, с. 23].

Представлений в угорському спецвипуску матеріал репрезентує різні напрями угорського народознавства. Авторами статей стали провідні вчені Будапешта, Дебрецена, Сегеда, Ніредьгази, серед них – А. Паладі-Ковач², М. Гоппал, П. Вереш, Л. Коша, І. Кріза та інші дослідники. Пропоновані увазі читачів статті висвітлюють актуальні проблеми сучасної угорської етнології і згруповані за такими рубриками:

I. Угорські обряди, звичаї та вірування. Релігія.

II. Східна спадщина угорців.

III. Етнічні та етнографічні групи, національний менталітет та самоідентифікація.

IV. Міжетнічні зв'язки та паралелі в народній культурі.

V. Суспільство, культура, довкілля.

Популярними сьогодні в Угорщині є дослідження етнології релігії, основні напрями яких описує у своїй розлогій статті тогочасний завідувач кафедри етнології Сегедського університету доктор наук Ґабор Барна («Етнологічне дослідження релігії в Угорщині»). Найбагатший цикл угорської обрядовості – зимовий – розглядає відома дослідниця угорських календарних обрядів з ІЕД Жужанна Татраї. Плідним є вивчення питань етнічної історії та походження угорського етносу. Особливий інтерес викликає той віддалений учасі і просторі період минувшини народу, який передував віднайденню батьківщини – *гонфоглалашу*. Цих проблем, як і давньої язичницької релігії – шаманізму, торкаються тогочасний директор Інституту етнографії Мігай Гоппал, інші співробіт-

ники. Етногенезом угорців займався Петер Вереш («До питання Приуральського джерела давньоугорського етносу»), епічними традиціями Сходу – Давід Шомфаї Кара («Живі традиції епосу в кочових народів Внутрішньої і Середньої Азії»)³. Мігай Гоппал, який є одним із представників семіотичного напрямку в науці, опублікував розвідку «Семантична модель угорських вірувань про злого духа – лідерца». Відомо, що в Угорщині широко вивчається культура національних спільнот, здебільшого тих, що проживали і проживають на території країни. Про роль культури нацменшин в глобалізаційному світі розповідає Ерньо Еперйешши, який поглиблено спеціалізувався на вивченні культури, етнографії сербів, хорватів та словенців, які мешкають в Угорщині. Маловивчених питань національної характерології торкається дослідниця неказкової угорської прози Ілона Надь.

Мовне та етнокультурне контактування угорців з українцями тривало і триває здебільшого через Закарпаття, тому до випуску залучено статті з означеної тематики. Так, результатом експедицій до регіону стала праця Ержебет Бьоді з Дебреценського університету про міжетнічні впливи в культурі харчування. Цікаву сторінку з історії угорсько-українських етнографічних зв'язків, а саме етнологічну діяльність етнографа, історика Гадора Стрипського, розкрив професор Іштван Удварі⁴. Про зближення угорської етнографії із соціальною та культурною антропологією свідчать статті Пірошки Сабо («Відродження приватного господарювання: на прикладі Йоршега») та академіка Ласла Коши («Людина і природне середовище»). Українські науковці вже мали змогу ознайомитися з діяльністю академіка, адже 2003 року вийшла його книга «Чиї ви сини. Огляд угорської етнографії» в перекладі Л. Мушкетик [6]. Статті в спецвипуску проілюстровані численними кольоровими ілюстраціями з угорської народної культури. Про жвавий інтерес українських науковців до угорської тематики свідчить рецен-

зія співробітниці ІМФЕ Галини Бондаренко на книгу Л. Мушкетик «Сучасна угорська етнологія» в НТЕ [1].

Крім спецвипуску, у часописі «НТЕ» систематично публікують статті відомих угорських науковців у перекладі Л. Мушкетик, наприклад Мігая Гоппала про народну медицину (2005, № 3), Баложу Балога про плани наукових досліджень Інституту етнографічних досліджень (2011, № 1)⁵, Дюли Віги про українців-русинів Бьодрога (2014, № 2), Аттіли Паладі-Ковача (2015, № 2), Ілдіко Кризи, Ерньо Еперйешши та ін., систематично оприлюднюють рецензії на угорські видання, надто синтетичні багатотомні [9, с. 118–121; 12, с. 96–101; 10, с. 104–108].

У рамках проекту зі спецвипусків було підготовлене також число, присвячене **ізраїльській етнології та фольклористиці**. Його науковими координаторками були: з українського боку – Лариса Вахніна та Леся Мушкетик, з ізраїльського – кандидатка філологічних наук, старша наукова співробітниця відділення фольклору при кафедрі івритської літератури та порівняльного літературознавства Університету в м. Хайфі професорка Лариса Фіалкова, яка є фахівцем зі слов'янського та іммігрантського фольклору. Фіалкова є авторкою книги, що була опублікована в ІМФЕ 2007 року під назвою «Коли гори сходяться: нариси з українсько-ізраїльських фольклорних взаємин» (Київ, 2007) і двох книг, написаних у співавторстві з іншою дослідницею з Ізраїлю М. Єленевською – «Русская улица в еврейской стране: исследование фольклора эмигрантов из бывшего СССР в Израиле» (2005)⁶ та «Ex-Soviets in Israel: From Personal Narratives to a Group Portrait» («Колишні радянські громадяни в Ізраїлі: від особистих розповідей до групового портрета») (2007). В ІМФЕ відбулася презентація опублікованого в установі видання, на якій з-поміж інших був присутній Надзвичайний і Повноважний Посол Юрій Щербак.

Випуск розпочинається вступними статтями Ганни Скрипник та Лариси Фіалкової.

Директорка ІМФЕ в розвідці «Актуальні проблеми українсько-ізраїльських наукових студій» окреслила основні етапи дослідження з єврейської тематики в Україні, назвала імена дослідників, певні складнощі й непорозуміння в стосунках двох народів у минулому. Л. Фіалкова в передмові «Кілька слів про ізраїльську етнологію» дала огляд розвитку фольклористики в Ізраїлі, зазначивши, що 2008 року, у рік виходу спецвипуску, Ізраїль святкує своє 60-річчя. Далі подано розширену інформацію про авторів студій українською та англійською мовами. Це відомі вчені з Єрусалимського, Хайфського, Тель-Авівського університетів, Техніону та інших наукових і навчальних центрів Ізраїлю.

Статті, представлені в спецвипуску, є досить розмаїтими й висвітлюють різні аспекти та особливості ізраїльського життя. Тематика відображена в таких рубриках:

I. Творення та репрезентація «національного дому» (релігія, мова, звичаї та обряди).

II. Освоєння довкілля і формування образу «нового» єврея.

III. Етнічні, мовні та релігійні спільноти.

Відкриває збірник розлога стаття Еліезера Бен-Рафаеля «Від релігії до націоналізму: трансформація єврейської ідентичності» про різні форми єврейської ідентичності, їхні особливості в сучасному Ізраїлі. Ці питання тісно пов'язані з ревіталізацією державної мови – іврити (стаття Бернарда Спольського «Ціна мовної уніфікації: відновлення іврити»). Значна частина досліджень стосується становища різних спільнот країни, їх адаптації на новому місці проживання. Це, зокрема, статті Ольги Блюмен «“Моя робота – допомагати мамі”: Діти ультраортодоксальних єврейських общин в Ізраїлі» про особливості родинного життя ортодоксальних євреїв» та Марії Єленевської «Між руситом та івритом: Двомовний гумор емігрантів із країн колишнього СРСР в Ізраїлі» про сміхову культуру емігрантів на сторінках ЗМІ. Мусульманському весіллю на території країни присвячена стаття Аелет Еттінгер «Мусульманське весілля в Ізраїлі – фольклор

і традиції». Шарон Галеві описує спільноту з Індії – «Роздуми про становище етнічних груп в Ізраїлі: історія спільноти Бней Ісраель». Увагу дослідників привертають також традиційні та нові обряди і звичаї ізраїльтян. Це розвідки Нілі Ар'є-Сапір про свято Пуриму та Тель-Авівський карнавал – «Карнавал у Тель-Авіві: Пурим у першому івритомовному місті»; Галіт Хазан-Рокем – «Діалог як форма етичного спілкування: фольклорний фестиваль, якого не було». Взаємовпливам у матеріальній культурі двох народів присвячена праця Ольги Гольдберг-Мулькевич «Взаємопроникнення елементів народної творчості поляків і євреїв». У колі зацікавлень Тамар Александер перебуває ізраїльський фольклор переселенців з Марокко – стаття «Традиційна пам'ять та єврейська культура: календарні паремії у сефардів». Хая Бар-Іцхак у студіях «Легенди кібуців про дерева, поселення та світогляд жителів» проаналізувала місцеві етіологічні легенди та перекази. Аліза Шенгар висвітлила такий своєрідний жанр сучасного фольклору, як плаітки та чутки («Поговір як засіб суспільного контролю в ізраїльських кібуцах»).

Перекладачами статей були Юліана Бондаренко, Юлія Мазєпова, Олеся Собецька, Наталя Сидяченко, Єфрем Ліхтенштейн та Лариса Фіалкова.

Другим за хронологією став *спецвипуск «Французька етнологія»* (2006, № 6; координаторки – Галина Бондаренко та Лариса Вахніна), який було підготовлено спільно з відомим французьким антропологом, директором Музею народних традицій у Парижі, головним редактором наукового часопису «Етнологія Франції» Жаном Кюїзен'є, котрий усіляко сприяв розвитку українсько-французьких наукових взаємин. Він неодноразово бував в Україні, виступав на вченій раді ІМФЕ та на презентації спецвипуску і власних книжок «Етнологія Європи» (Київ, ІМФЕ, 2007) та «Етнологія Франції» (спільно з Мартін Сегален, Київ, ІМФЕ, 2007), що їх було видано Інститутом за підтримки Посольства Франції в Україні

та Міністерства закордонних справ Франції (програма «Сковорода»). Доти у Франції з його ініціативи було вперше видано український спецвипуск журналу «Французька етнологія». Завдяки підготовці українського спецвипуску в Парижі та французького в Києві Ганна Скрипник і Галина Бондаренко змогли ознайомитися з досвідом французьких колег. На вченій раді ІМФЕ виступили з науковими доповідями відомі вчені французьких університетів, серед них – завідувач кафедри славистики Сорбонни Францис Конт, дослідник народної культури та ідентичності басків з Університету Бордо П'єр Бідар, автор статті про Ван Геннепа Жан-Марі Пріва. Завдяки їх підтримці аспірантам ІМФЕ вдалося пройти наукове стажування у відповідних університетах Франції.

Слід відзначити ґрунтовну передмову до французького спецвипуску академікині Ганни Скрипник під назвою «Україна-Франція: нові обрії наукового співробітництва», де вона подає глибокий аналіз різної, розглядуваної французькими колегами, проблематики, присвяченої розмаїтим регіонам та місцевостям Франції, їх специфіці.

Спільно з Інститутом археології та етнології ПАН ІМФЕ було підготовлено *спецвипуск «Польська етнологія»* (2007, № 1) [14] (наукові координаторки – Мирослава Дрозд-П'ясецька та Лариса Вахніна), у якому було представлено статті польських етнологів і фольклористів, присвячені пограниччю, національним меншинам Китаю, вивченню міського повсякдення в різних країнах Європи, жанровим і термінологічним дефініціям тощо. Крім етнологів, опубліковано також праці відомих польських фольклористів – Стефана Козака, Дороти Сімонідес, Кшиштофа Вроцлавського та ін. У результаті співпраці з Інститутом мистецтв ПАН було також видано польський спецвипуск часопису «Студії мистецтвознавчі» (наукова координаторка – Лариса Вахніна, редактор – Ростислав Забашта). Обидва ці спецвипуски було презентовано в Інституті мистецтв ПАН у Варшаві 2008 року за участю

Посольства України в Польщі. Тут також було представлено другий випуск збірника ІМФЕ «Українсько-польські культурні взаємини» (Київ, ІМФЕ, 2008). Про наукове співробітництво з польськими науковцями йдеться детальніше в статті Л. Вахніної [4].

Досить складною була підготовка спецвипуску «Етнологія США та Канади» (наукові координаторки – Лариса Вахніна та Інна Головаха), у якому вдалося показати українським читачам різні культурні традиції, нематеріальну культурну спадщину, фольклор і етнографію цих країн у всій їх різноманітності. Наповненню номера сприяла професорка Наталія Кононенко з Альбертського університету (Едмонтон). Українсько-американська дослідниця Інна Головаха допомагала як з пошуком авторів, так і з перекладом їхніх статей українською мовою. Презентація спецвипуску відбулася також в ІМФЕ за участю зарубіжних учених США та Канади і відомих українських дослідників – Всеволода Наулка, Володимира Євтуха, Євгена Головахи та директора Інституту Кеннона (США) Ярослава Пилинського.

Координаторкою цілого ряду спецвипусків була Галина Бондаренко (*Литва, Молдова, Румунія, Японія* та ін.).

У п'ятому номері часопису за 2011 рік було представлено низку праць із сучасної фольклористики в межах *хорватського спецвипуску* [16] (координаторки – Мирослава Карацуба (ІМФЕ), Ліляна Маркс (Інститут етнології та фольклористики в Загребі). До видання увійшли статті, підготовлені співробітниками провідних гуманітарних інституцій Хорватії (Інститут етнології та фольклористики в Загребі, відділення етнології Хорватської академії наук і мистецтв, кафедра української мови та літератури філософського факультету Загребського університету), у яких фольклор розглядається як важливий компонент культурної спадщини та соціальної практики.

Структурно спецвипуск охоплював три основні розділи:

1. Біля витоків хорватської фольклористики.

2. Фольклор і політика.

3. Народні традиції та культурологія.

Це дало змогу систематизувати широке коло проблем – від теоретико-методологічних до прикладних аспектів вивчення фольклору.

Проблематика взаємодії фольклору та політики стала предметом аналізу кількох авторів. Зокрема, відома хорватська дослідниця Дуня Ріхтман-Аугуштин у статті «Між фольклором і політикою» розглядає закономірності залучення фольклорних явищ до політичних дискурсів. На її думку, фольклористичні студії в різні історичні періоди були невіддільними від процесів національного відродження та формування національної ідентичності. Водночас у другій половині ХХ ст. спостерігалось свідоме дистанціювання фольклористики від політики, що, за спостереженнями авторки, змінюється на початку ХХІ ст. [23]. Питання перетину фольклору, літератури та політики порушує і Євген Пащенко у статті «Фольклор, література, політика: хорватсько-українські аналогії», пропонуючи міжкультурні зіставлення.

У межах культурологічного й літературознавчого аналізу важливою є студія Ліяни Маркс «Загреб у фольклорі та літературі», у якій систематизовано архівні та історико-літературні матеріали, присвячені усним переказам про Загреб. Дослідниця поступово переходить від аналізу традиційних народних переказів до вивчення того, як загребські усні мотиви функціонують у творчості хорватських письменників. Такий підхід дає змогу розглянути феномен міської фольклорної традиції у зв'язку з теорією інтертекстуальності, проблемами інтерпретації змісту і форми художнього тексту, а також співвідношенням понять «текст», «метатекст» та «інтертекст». На цих засадах аналізується поезія і проза Августа Шеноа, зокрема романи «Золото ювеліра» та «Селянський бунт», у яких авторка простежує різні форми включення народних наративів – від прямого цитування до парфраз та асоціативних відсилань [21].

Значний внесок у вивчення жанрової специфіки фольклору демонструє Сімона Делич у статті «Селянське і шляхетне, селянське і міське: взаємозв'язок народної та елітарної культури в середземноморській баладі про шляхетну пастушку». Авторка пропонує комплексний аналіз формування та функціонування балади, поєднуючи огляд загальних закономірностей жанру з детальним вивченням його локальних характеристик. Особливу увагу приділено питанню стилю як творчого інструмента, що відображає індивідуальні та колективні тенденції у використанні традиційної поетики. Делич також простежує культурні варіанти побутування балади на різних територіях, залучаючи значний масив критичної літератури, присвяченої жанротворчим аспектам.

У статті Івана Лозиці «Назустріч іншій міфології. Витвір темряви: доньки та внуки Йюкасти» представлено авторське бачення сучасного стану хорватських міфологічних досліджень. Спираючись на ґрунтовну теоретичну базу, дослідник аналізує трансформації міфологічного матеріалу й окреслює напрями подальших студій.

Історико-інституційний вимір розвитку хорватської етнології та фольклористики розкрито в праці Якшо Приморца «Архівні матеріали відділення етнології Хорватської академії наук і мистецтв». Автор доводить, що становлення цих наук пов'язане з діяльністю двох ключових інституцій – Хорватської академії наук і мистецтв та Матиці хорватської. Саме їхня активність в останній чверті ХІХ ст. сприяла систематичному збиранню етнографічних і фольклорних матеріалів, що у свою чергу забезпечило створення кафедри етнології, Інституту етнології і фольклористики, етнографічних музеїв та спеціалізованих архівів.

До кола міфологічних студій належить і праця Антонії Зарадії-Кіш «Міфологічні переплетіння: від Епона до Мартіна та від Самена до Мартіня», у якій розглянуто

культурні пласти дохристиянської традиції, збережені в культурі святого Мартіна. Авторка інтерпретує цей комплекс як міфологічну систему, що сформувалася на перетині дохристиянських вірувань і християнської практики та стала значущим елементом християнської міфології.

Оригінальний напрям демонструє і Сузанна Мар'янич у статті «Зоопсихонавігація як зв'язок відьомства і шаманізму», де шаманізм розглянуто не як релігію, а як систему обрядів і вірувань, поширених у різних культурах. Дослідниця вказує на можливість простежити витоки європейського відьомства в специфічних формах «європейського шаманізму», а явище зоопсихонавігації трактує як тип шаманської техніки екстазу та трансу, притаманний і традиціям хорватського відьомства.

Класик хорватської фольклористики Майя Бошкович-Стулли у статті «“Високе” і “низьке” у творчості народній і писемній» аналізує ці категорії як символічні та міфологічні поняття, які відтворюють художнє бачення простору, уособлюють образи людської долі та соціальної вертикалі. Авторка простежує взаємодію «високої» та «низової» культур у різні історичні періоди, апелюючи до літературознавчих, соціологічних і культурологічних підходів.

У дослідженні Іви Плеше «Етнографія листування: про деякі мовні та жанрові особливості електронних повідомлень / листів» порушено питання мовної специфіки цифрової комунікації. На основі особистого архіву електронних листів (1999–2003) авторка аналізує різні типи текстів (робочі, рекламні, приватні) і пропонує підходи до вивчення електронної комунікації як нового етнографічного матеріалу.

Завершує збірку стаття Єлени Маркович «Розповіді про незвичні вміння з дитинства і процеси онтогенезу», у якій досліджено оповіді дітей та дорослих про надзвичайні здібності або події раннього дитинства. Використовуючи сучасні уявлення про жанрову специфіку таких розповідей, авторка

аналізує їхню структуру, аудиторію та способи сприйняття надприродного в дитячому досвіді.

Отже, матеріали хорватського спецвипуску репрезентують широкий спектр напрямів сучасної фольклористики – від історико-інституційного аналізу й міфологічних студій до інтертекстуальних і жанрознавчих досліджень, що дає змогу простежити наріжні теми та тенденції, актуальні для хорватської гуманітаристики.

Провідна наукова співробітниця відділу української і зарубіжної фольклористики Оксана Микитенко брала безпосередню участь у підготовці та була науковою координаторкою спецвипусків, присвячених фольклористиці *Болгарії, Македонії, Туреччини, Сербії*. Публікації видань передувала скрупульозна ознайомча робота з матеріалами, співпраця та докладні консультації із зарубіжними колегами.

Спецвипуск «*Болгарська фольклористика*» (2008) став результатом наукового співробітництва між ІМФЕ та Інститутом фольклору (нині – Інститут етнології і фольклористики з Етнографічним музеєм) БАН. Координаторкою з болгарського боку виступили членкиня-кореспондентка БАН Міла Сантова та співробітниця Інституту Светла Петкова. Було представлено актуальні проблеми сучасної болгарської фольклористики та мистецтвознавства, зокрема дослідження в галузі міжетнічних зв'язків у народній культурі, досвід з вивчення та збереження нематеріальної культурної спадщини, історію болгарської фольклористики, стан архівної справи тощо, загалом 14 статей. У спецвипуску вміщено вступну статтю Ганни Скрипник «До питання українсько-болгарських наукових зв'язків», у якій авторка підкреслила широкий міждисциплінарний аспект представлених студій, зокрема важливість досліджень міжетнічних та етнополітичних процесів на матеріалі фольклорних реалій, вивчення фольклору національних меншин та фольклору болгарської діаспори в різних регіонах Європи [18].

Спецвипуск «*Македонська фольклористика*» (2009, № 3), науковими координаторами якого з македонського боку були академік МАН Блаже Ристовський та докторка філологічних наук Лідія Стоянович, став результатом наукової співпраці ІМФЕ з Македонською академією наук і мистецтв, зокрема Інститутом фольклору ім. Марка Цепенкова (Скоп'є, РП Македонія). Було представлено 14 наукових статей, які тематично торкалися проблем ідентичності народної культури, традиційної (календарної та родинної) обрядовості, міфології, взаємозв'язків фольклору й сучасної культури тощо. Як наголосив у вступному слові Блаже Ристовський, спецвипуск засвідчив піввікову історію плідного співробітництва українських і македонських науковців різних галузей, представив актуальні напрями македонської етнології, серед яких найголовнішою є проблема ідентичності (як в історичному плані, так і сучасному), а також накреслив перспективні напрями наукового співробітництва в галузі народознавства. Спецвипуск відкриває стаття Ганни Скрипник «Від головного редактора», у якій акцентовано увагу на найголовніших етапах співпраці українських і македонських науковців [19].

Важливим став також спецвипуск, присвячений *турецькій етнології* (2010, № 5), реалізований спільно з Президентом Національної комісії Туреччини у справах ЮНЕСКО професором Оджалом Огузом (Анкара, Туреччина), який як науковець і головний редактор журналу «Millî Folklore» був гостем ІМФЕ, активно підтримує співпрацю з українськими колегами й сьогодні. Він рішуче засудив широкомасштабну збройну агресію РФ проти України і став ініціатором проведення в листопаді 2022 року онлайн-семінару «Нагальні питання нематеріальної культурної спадщини: приклад України», результати якого представлені в «Матеріалах до української етнології» (2022).

Видання «*Сербська фольклористика*» (2012, № 2) містить двадцять статей про-

відних, а також молодих науковців з різних наукових і освітніх центрів Сербії, де традиційно представлено народознавчий напрям досліджень, таких як Інститут балканознавства та Інститут літератури і мистецтва Сербської академії наук і мистецтв (Белград), Белградський і Новосадський університети, Університет у Косовській Митровиці, Університет у Баня Луці. Науковим координатором із сербського боку виступили давні колеги українських науковців: член-кореспондент САНУ Любінко Раденкович і професор Бошко Сувайджич. Розділи «Сербський фольклор у загальнослов'янському контексті», «Міфологічний вимір фольклору», «Фольклорний ентитет культури», «Епічний світ традиції» окреслили те коло питань і ті наукові підходи, які перебувають у фокусі уваги сербських науковців. Видання було урочисто представлено в ІМФЕ за участю координаторів, а також у Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського.

Висновки. Реалізація проекту зі спецвипусків часопису «Народна творчість та етнологія» є вагомим здобутком української науки, оскільки підкреслює увагу до нематеріального культурного спадку як чинника національної та культурної ідентичності й водночас засвідчує антропоцентричну спрямованість сучасної гуманітаристики та модерний підхід до аналізу фольклорного тексту. Разом з тим ці надбання можуть представляти інтерес для широких культурних кіл, сприяти міжкультурній комунікації і контактам між різними країнами, долученню української науки до європейської інтеграції України.

Спецвипуски, які стали результатом наукової співпраці українських і зарубіжних колег, накреслили водночас напрями подальшого співробітництва, зокрема підготовку спецвипуску, присвяченого киргизькій етнології та фольклористиці, ініціаторкою якого також була академікня Ганна Скрипник. Сьогодні ведеться робота з підготовки такого видання.

Примітка

¹ Зауважимо, що науковий переклад, який, на перший погляд, краще надається на передавання іншою мовою, ніж художній, попри логічність, чіткість, послідовність наукового стилю, також має низку труднощів при передачі і, безперечно, потребує значної скрупульозності і фахових знань із терену. Зокрема, це необхідність пояснення багатьох феноменів, реалій, власних назв тощо, що спонукає до звертання, крім перекладного, до тлумачного, етимологічного, діалектичного та інших словників, а то й консультацій зі спеціалістами. До речі, Л. Мушкетик є одним з укладачів найбільшого на наш час двотомного «Угорсько-українського словника» (Ніредьгаза, 2006–2006).

² Відомий угорський етнолог, музеолог, педагог, багаторічний директор ІЕД (1986–2004) академік Аттіла Паладі-Ковач є автором численних праць, ініціатором багатьох проєктів і починань, серед них – фундаментальна «Угорська етнографія у восьми (фактично, в дев'яти) томах» (Magyar Néprajz nyelv kötetben 1988–2011), що є найбільшою синтетичною працею з етнології та фольклору Угорщини на наш час; див про це: [9, с. 118–121]. Паладі-Ковача цікавлять також міграції українців-русинів до Угорщини, їхнє становище та народна культура в попередні періоди [22, р. 23–31]. Його статті перекладено українською мовою та опубліковано в НТЕ; з-поміж них назвемо й інформативно насичену студію про розвиток європейської етнологічної науки в наш час, що є корисною і пізнавальною для українських колег [17, с. 7–23].

³ Нині у складі чотирьох відділів ІЕД функціонує відділ етнології, у якому вивчають культуру позаєвропейських народів. Ці студії доволі популярні в наш час завдяки можливості перебування і спостережень у територіально віддалених країнах. Угорські дослідники нині мають такі проєкти з китайськими, монгольськими науковцями, а також науковцями з інших країн.

⁴ Принагідно зауважимо, що завідувачем кафедри української та русинської філології тогочасного Інституту ім. Д. Бешшенеї в м. Ніредьгаза (нині – Ніредьгазький університет) І. Удварі було ініційовано й оприлюднено низку перекладів угорських монографічних праць про історію, літературу та етнологію Угорщини: Ласло Коша – «Чиї ви сини? Огляд угорської етнографії» (Ніредьгаза, Ужгород, 1998, 2002); Андраш Гьорьомбеї – «Історія угорської літератури» (Ніредьгаза, 1997); Коротка історія Угорщини / під ред. П. Ганака (Ніредьгаза, 1997).

⁵ У цій та інших статтях габілітований доктор Балаж Балог, який, крім посади керівника ІЕД, обіймає посаду генерального директора Центру гуманітарних наук УАН, викладає новітню концепцію розвитку Інституту, основних напрямів його роботи, тематику, методик, подальші перспективи розвитку тощо. З останніх праць відомого вченого назвемо його спільну з Агнеш Фюлеміле фундаментальну роботу з народної культури Калотасега в Румунії (див. рецензію: [10. С. 104–108]).

⁶ Рецензію на книгу опубліковано в НТЕ: Мушкетик Л. [Рецензія]: «Російська» міграція в Ізраїлі. *Народна творчість та етнографія*. 2007. № 3–4. С. 92–94.

Джерела та література

1. Бондаренко Г. [Рецензія] Мушкетик Л. Сучасна угорська етнологія: осередки, напрями досліджень, персоналії. Київ, 2017. 400 с. *Народна творчість та етнологія*. 2019. № 5. С. 113–115.
2. Вахніна Л., Огієнко І. Розвиток наукового співробітництва ІМФЕ імені М. Т. Рильського НАН України з болгарськими вченими. *Народна творчість та етнологія*. 2016. № 4. С. 107–110.
3. Вахніна Л. Біля витоків міжнародного наукового співробітництва Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського: роль поета-академіка Максима Рильського. *Народна творчість та етнологія*. 2025. № 1. С. 8–12. DOI: <https://doi.org/10.15407/nte2025.01.008>.
4. Вахніна Л. Українсько-польська наукова співпраця та академік НАН України Ганна Скрипник (1949–2024). *Studia Polsko-Ukrainskie*. Warszawa, 2025. Rocznik 12. S. 141–148.
5. Вахніна Л. Міжнародні проєкти Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України в контексті наукової діяльності академікині Ганни Скрипник. *Ганна Скрипник: служіння Україні, науці, культурі (статті, спогади)*. Київ, 2025. С. 93–103.
6. Коша Л. «Чиї ви сини?» Огляд угорської етнографії / пер. з угор. Л. Мушкетик. Ніредьгаза, 2002. 246 с.
7. Кріза І. Угорська визвольна війна у фольклорі українців-русинів. *Народна творчість та етнографія*. 2006. № 4. С. 89–98.
8. Микитенко О., Вахніна Л. Україна – Латвія: розвиток наукового співробітництва в умовах війни. *Народна творчість та етнологія*. 2023. № 4. 101–106. DOI: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001452194>.
9. Мушкетик Л. Багатоманне синтетичне видання з угорської етнографії [Magyar Néprajz nyelv kötetben. Budapest : Akadémiai K., 1988–2011. К. I–VIII]. *Народна творчість та етнологія*. 2012. № 1. С. 118–121.

10. Мушкетик Л. [Рецензія] Balogh B., Fülemile Á. Történeti idő és jelenlét Kalotaszegen – Fejezetek egy emblemikus néprajzi táj jelképpé válásának történeti, társadalmi folyamatairól. Budapest : Hun-Ren Bölcsészettud. Kutatóközp, 2023. 658 p. [Балаж Балоґ, Аґнеш Фюлеміле. Історичний час і сучасне буття Калотасеґа – Розділи про історичні та соціальні процеси перетворення на символ одного емблематичного етнографічного краю]. *Народна творчість та етнологія*. 2025. № 1. С. 104–108. DOI: <https://doi.org/10.15407/nte2025.01.104>.

11. Мушкетик Л. Українсько-угорське міжакадемічне співробітництво на терені етнології у наш час. *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica*. Берегове, 2024. Különszám. P. 11–27.

12. Мушкетик Л. [Рецензія] Magyar Z. A Magyar történeti mondák katalógusa [Каталог угорських історичних легенд]. Budapest : Kairosz könyvkiadó kft., 2018. K. I–XI. *Народна творчість та етнологія*. 2019. № 2. С. 96–101.

13. Народна творчість та етнографія. Угорський спецвипуск. 2006. № 4. 113 с.

14. Народна творчість та етнографія. Польський спецвипуск. 2007. № 1. 151 с.

15. Народна творчість та етнографія. Ізраїльський спецвипуск. 2008. № 4. 112 с.

16. Народна творчість та етнологія. Хорватський спецвипуск. 2011. № 5. 118 с.

17. Паладі-Ковач А. Куди прямує європейська етнологічна наука? *Народна творчість та етнологія*. 2015. № 2. С. 7–23.

18. Скрипник Г. До питання українсько-болгарських наукових зв'язків. *Народна творчість та етнографія*. (Болгарська фольклористика). Спецвипуск. 2008. № 2. С. 6–9.

19. Скрипник Г. Від головного редактора. *Народна творчість та етнографія*. (Македонська фольклористика). Спецвипуск. 2009. № 3. С. 6–7.

20. Сучасна зарубіжна етнологія: антологія : у 2 т. Т. 2 / голов. ред. Г. Скрипник ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2010. 1214 с.

21. Marks L. Vekivečni Zagreb. Zagreb : AGM, 1994. 314 с.

22. Paládi-Kovács A. Ukrán szorványosok a Zempléni-hegyvidék falvaiban. *Népi Kultúra – Népi Tarsadalom*, 1973. № 7. P. 23–31.

23. Rihtman-Auguštin D. Etnologija i etnomit. Zagreb : ABS, 2001. 156 s.

References

1. BONDARENKO, Halyna. [Review]: Mushketyk L. Modern Hungarian Ethnology: Centres, Research Trends, Personalities. Kyiv, 2017. 400 pp. *Folk Art and Ethnology*, 2019, no. 5, pp. 113–115 [in Ukrainian].

2. VAKHNINA, Larysa, Iryna OHIENKO. Development of Scientific Cooperation Between IASFE and Bulgarian Scholars. *Folk Art and Ethnology*, 2016, no. 4, pp. 107–110 [in Ukrainian].

3. VAKHNINA, Larysa. At the Origins of International Scientific Cooperation of M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology: Significance of Poet-Academician Maksym Rylskyi. *Folk Art and Ethnology*, 2025, no. 1, pp. 8–12. DOI: <https://doi.org/10.15407/nte2025.01.008> [in Ukrainian].

4. VAKHNINA, Larysa. Ukrainian–Polish Scientific Cooperation and Academician of the NAS of Ukraine Hanna Skrypnyk (1949–2024). *Studia Polsko-Ukraińskie [Polish-Ukrainian Studies]*, Warsaw, 2025, vol. 12, pp. 141–148 [in Ukrainian].

5. VAKHNINA, Larysa. International Projects of M. Rylskyi Institute of Art Studies, Folkloristics and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine in the Context of the Scientific Activities of the Academician Hanna Skrypnyk. *Hanna Skrypnyk: Serving Ukraine, Science, Culture (Articles, Reminiscences)*. Kyiv, 2025, pp. 93–103 [in Ukrainian].

6. KÓSA, László. *Whose Sons are You? A Survey of Hungarian Ethnography*. Translated from Hungarian by Lesia MUSHKETYK. Nyíregyháza, 2002, 246 pp. [in Ukrainian].

7. KRIZA, István. The Hungarian Liberation War in the Folklore of Ukrainian-Rusyns. *Folk Art and Ethnography*, 2006, no. 4, pp. 89–98 [in Ukrainian].

8. MYKYTENKO, Oksana, Larysa VAKHNINA. Ukraine–Latvia: Development of Scientific Cooperation in Wartime. *Folk Art and Ethnology*, 2023, no. 4, pp. 101–106. DOI : <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001452194> [in Ukrainian].

9. MUSHKETYK, Lesia. A Multi-Volume Synthetic Edition in Hungarian Ethnography [Magyar Néprajz nyolc kötetben. Budapest: Akadémiai K., 1988–2011. K. I–VIII] [Hungarian Ethnography in Eight Volumes. Budapest: Academy K, 1988–2011, books 1–8]. *Folk Art and Ethnology*, 2012, no. 1, pp. 18–121 [in Ukrainian].

10. MUSHKETYK, Lesia. [Review] Balogh B., Fülemile Á. Történeti idő és jelenlét Kalotaszegen – Fejezetek egy emblemikus néprajzi táj jelképpé válásának történeti, társadalmi folyamatairól. Budapest: Hun-Ren Bölcsészettud. Kutatóközp, 2023. 658 p. [BALOGH, Balázs, Ágnes FÜLEMILE. Historical Time and Modern Existence of Kalotaszeg –

Chapters on the Historical and Social Processes of One Emblematic Ethnographic Region Transformation into a Symbol. Budapest: Hun-Ren Faculty of Arts. Research Centre, 2023, 658 pp.]. *Folk Art and Ethnology*, 1 (405), 104–108. DOI <https://doi.org/10.15407/nte2025.01.104> [in Ukrainian].

11. MUSHKETYK, Lesia. *Folklore of Ukrainian-Hungarian Borderlands*. Kyiv: Ukrainian Writer, 2013, 496 pp. [in Ukrainian].

12. MUSHKETYK, Lesia. [Review] MAGYAR, Zoltán. A Magyar történeti mondák katalógusa [Catalogue of Hungarian Historical Legends]. Budapest: Kairosz könyvkiadó kft. [Publishing House], 2018, books 1–11. *Folk Art and Ethnology*, 2019, no. 2, pp. 96–101 [in Ukrainian].

13. *Folk Art and Ethnography*. Hungarian Special Issue, 2006, no. 4. 113 pp. [in Ukrainian].

14. *Folk Art and Ethnography*. Polish Special Issue, 2007, no. 1, 151 pp. [in Ukrainian].

15. *Folk Art and Ethnography*. Israeli Special Issue, 2008, no. 4, 112 pp. [in Ukrainian].

16. *Folk Art and Ethnology*. Croatian Special Issue, 2011, no. 5, 118 pp. [in Ukrainian].

17. PALÁDI-KOVÁCS, Attila. Where is European Ethnological Science Heading? *Folk Art and Ethnology*, 2015, no. 2, pp. 7–23 [in Ukrainian].

18. SKRYPNYK, Hanna. On the Issue of Ukrainian–Bulgarian Scientific Relations. *Folk Art and Ethnography*. Bulgarian Folkloristics. Special Issue, 2008, no. 2, pp. 6–9 [in Ukrainian].

19. SKRYPNYK, Hanna. From the Editor-in-Chief. *Folk Art and Ethnography*. Macedonian Folkloristics. Special Issue, 2009, no. 3, pp. 6–7 [in Ukrainian].

20. SKRYPNYK, Hanna, ed.-in-chief. *Modern Foreign Ethnology: Anthology: In Two Volumes*. NAS of Ukraine, M. Rylskiy IASFE. Kyiv, 2010, 1214 pp. [in Ukrainian].

21. MARKS, Ljiljana. *Vekivečni Zagreb [Eternal Zagreb]*. Zagreb: AGM, 1994, 314 pp. [in Croatian].

22. PALÁDI-KOVÁCS, Attila. Ukrán szorványosok a Zempléni-hegyvidék falvaiban [Ukrainian Minorities in the Villages of the Zemplén Mountain Region]. *Népi Kultúra – Népi Társadalom [Folk Culture – Folk Society]*, 1973, no. 7, pp. 23–31 [in Hungarian].

23. RIHTMAN-AUGUŠTIN, Dunja. *Etnologija i etnomit [Ethnology and Ethnomyth]*. Zagreb: ABS, 2001, 156 pp. [in Croatian].

Конфлікт інтересів

Авторки не мають потенційного конфлікту інтересів, який би міг вплинути на рішення про опублікування цієї статті.

Використання штучного інтелекту

Не використовувався.

Отримано / Received 24.11.2025

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 04.12.2025

Опубліковано / Published 09.12.2025